YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

11 päivänä heinäkuuta 1996 *

Asiassa T-175/94,

International Procurement Services SA, belgialainen yhtiö, kotipaikka Bryssel, edustajinaan asianajaja Peter De Troyer, Audenarde, ja asianajaja Lydie Lorang, Luxemburg, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Lydie Lorang, 6 rue Heine,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja Étienne Lasnet, avustajanaan asianajaja Hervé Lehman, Pariisi ja prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii 14 797 706 Belgian frangin (BEF) suuruisen vahingon korvaamista, jonka kantaja väittää kärsineensä sen vuoksi, että Euroopan kehitysrahaston rahoittaman projektin yhteydessä hänen sopimuspuolelleen myönnettyä rahoitusavustusta on pienennetty,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Schintgen sekä tuomarit R. García-Valdecasas ja J. Azizi,

kirjaaja: H. Jung,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 7.5.1996 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Kanteen taustalla olevat tosiseikat

1 Mosambikin kansantasavallan kauppaministeriön Unidade de Coordenação dos Programas de Importação (tuontiohjelmien koordinointiyksikkö, jäljempänä UCPI) julkaisi 21.3.1990 tarjouspyynnön, joka koski 11 erässä tehtävää tavaranhankintaa, joka oli osa Euroopan yhteisöjen Euroopan kehitysrahaston (jäljempänä EKR) välityksellä rahoittamaa projektia (EYVL S 56, 21.3.1990, s. 5). Tarjouspyynnössä korostettiin nimenomaisesti, että tavaroiden oli ehdottomasti oltava niiden Euroopan talousyhteisön valtioiden tai Afrikan, Karibian tai Tyynenmeren valtioiden (jäljempänä AKT-valtiot) alkuperätuotteita, jotka olivat Loméssa 8.12.1984 allekirjoitetun kolmannen AKT—ETY-yleissopimuksen (EYVL 1986 L 86, s. 3) allekirjoittajamaita.

2 Yhden tavarahankintaerän osalta, joka käsitti 7 400 tonnia teräsharkkoja, UCPI hyväksyi kantajan, International Procurement Services -yhtiön, tekemän tarjouksen ja lähetti kantajalle 13.7.1990 tarjouksen hyväksymistä koskevan kirjeen, jonka viitenumero oli LC 25/90/ETY.

3 Tätä erää koskevan hankintasopimuksen arvo oli 97 561 461 Belgian frangia (BEF) eli 13 320 BEF tonnilta.

4 Tavaran kuljetus aloitettiin vuoden 1991 maaliskuun aikana ja viimeinen erä toimitettiin 24.4.1991.

5 Eteläafrikkalainen yhtiö Société générale de surveillance (jäljempänä SGS), joka pyynnöstä tarkastaa kauppatavaroita, antoi 17.4. ja 30.4.1991 Johannesburgissa toimitetuille tavaroille tehdystä tarkastuksesta todistuksen, jossa se täsmensi, että tarkastukset oli tehty vuoden 1991 maalis- ja huhtikuun aikana.

6 UCPI sai 20.6.1991 Cifel-yhtiöltä, joka oli teräsharkkojen loppukäyttäjä, kirjeen, jossa todettiin, että toimitetun tavaran mukana saapuneiden asiakirjojen mukaan tavara oli peräisin (proveniente da) eteläafrikkalaisesta Iscor-yhtiöstä ja että sen vastaanottajaksi oli merkitty (consignatario) eteläafrikkalainen John Palmer Steel -yhtiö.

7 UCPI lähetti kantajalle 2.7.1991 teleksin, jossa todettiin, että tavaran mukana saapuneissa asiakirjoissa toimittajan (supplier) nimeksi oli merkitty Iscor ja ostajan (buyer) nimeksi John Palmer Steel. UCPI pyysi kantajalta tältä osin lisätietoja, koska kuljetusasiakirjat puuttuivat.

8 Luganon kauppakamari antoi 20.7.1991 kantajan tavarantoimittajakseen ilmoittaman sveitsiläisen yhtiön pyynnöstä alkuperätodistuksen, jossa mainittiin kantajan nimi, UCPI:n nimi (jota edelsi englanninkielinen sana *to*) ja Cifelin nimi (jota edelsi lyhenne *imp*) sekä riidanalaiseen sopimukseen liittyvän tarjouspyynnön numero ja jossa tavaran kuvailtiin koostuvan kolmesta erästä teräsharkkoja, jotka painoivat yhteensä 7 324 434 kg. Tämän todistuksen mukaan tavaran alkuperämaa oli Italia.

9 UCPI pyysi 25.7.1991 lähettämällään teleksillä RIH-yhtiötä, joka on Iscorin tuotteiden jälleenmyyjä, vahvistamaan, että John Palmer Steel -yhtiön Cifelille saman vuoden huhtikuussa toimittamat 7 400 tonnia teräsharkkoja olivat Iscorin Etelä-Afrikassa valmistamia.

10 RIH vastasi 2.8.1991 vastaanottaneensa lontoolaiselta Gover, Horowitz & Blunt -yhtiöltä tilauksen, joka koski 7 400 tonnia teräsharkkoja, sekä ohjeet, joiden mukaan tavara oli luovutettava UCPI:lle Maputossa. RIH täsmensi myös, että esitetty hinta viittasi eteläafrikkalaisiin tuotteisiin.

11 Vastaaja vaati 20.8.1991 lähettämällään telekopiolla SGS:ää toimittamaan sille "work certificates of tests and analysis" (kokeita koskevat todistukset ja analyysit tavarasta) ja "rail consignment notes" (rautatiekuljetusta koskeva rahtikirja), joihin tämän yhtiön 17.4. ja 30.4.1991 päivätyissä tarkastustodistuksissa viitattiin. Vastaaja kehotti yhtiötä myös vahvistamaan, kuka valmistaja oli.

12 SGS ilmoitti vastaajalle samana päivänä, että vaaditut asiakirjat oli luovutettu SGS:n toimeksiantajalle Gover, Horowitz & Bluntille. Seuraavana päivänä SGS ilmoitti vastaajalle, että sen oli ensin saatava toimeksiantajaltaan lupa vaadittujen asiakirjojen luovuttamiseen kolmansille osapuolille.

13 Vastaaja lähetti kantajalle 22.8.1991 telekopion, jossa kantajaa kehotettiin hankkimaan itselleen kiireellisesti jäljennökset kokeita koskevista todistuksista ja tavaran analyyseistä sekä rautatiekuljetuksia koskevista rahtikirjoista yhtiöltä, jonka tehtävänä oli tarkastaa tavarat ennen niiden lähettämistä. Kantaja vastasi seuraavana päivänä, että se vaatisi pyydetyt asiakirjat myyjältä.

14 Vastaajan ehdotuksesta UCPI vaati 19.9.1991 teleksillä kantajalta "bona fide" asiakirjaa, jossa ilmoitetaan valmistajan henkilöllisyys sekä se reitti, jota pitkin tavara on kulkenut sen valmistaneesta tehtaasta Cifelin varastoon. UCPI ilmoitti myös, että mikäli kantaja ei toimittaisi tätä asiakirjaa, se katsoisi, että tavaroiden alkuperää koskevaa sopimusmääräystä on rikottu.

15 Vastaaja antoi 6.11.1991 päivätyllä telekopiolla Mosambikin edustustolleen tehtäväksi ilmoittaa Mosambikin viranomaisille, että kantaja ei ollut kyennyt todistamaan, että toimitettu tavara oli valmistettu yhteisössä tai jossakin AKT-valtiossa, ja UCPI voi siten joko purkaa sopimuksen tai maksaa tuotteesta oletetun alkuperämaan mukaisen markkinahinnan.

16 Vastauksena kantajan 24.10.1991 päivättyyn kirjeeseen vastaaja ilmoitti 25.11.1991 päivätyllä kirjeellä, että se voi maksaa kauppahinnan vasta saatuaan siihen luvan UCPI:lta ja ettei lupaa vielä ollut saatu. Se kehotti kantajaa myös esittämään UCPI:lle kauppahinnan maksamista koskevan vaatimuksen siinä tapauksessa, että kantaja katsoi täyttäneensä kaikki velvoitteensa.

17 UCPI ilmoitti kantajalle osoitetulla teleksillä 6.12.1991, ettei se ollut saanut vaatimaansa "bona fide" asiakirjaa ja että se katsoi siten tavaroiden olevan eteläafrikkalaista alkuperää ja että se maksaisi niistä Etelä-Afrikan markkinoiden mukaisen hinnan.

18 Vastaaja pyysi 11.3.1992 lähettämällään telekopiolla Mosambikin edustustoaan ilmoittamaan paikallisille viranomaisille, että ottaen huomioon kantajan ja Cifelin toimittamat ristiriitaiset asiakirjat se yhtyi paikallisviranomaisten kantaan, jonka mukaan sopimuksen kokonaisarvo oli syytä laskea Etelä-Afrikan markkinoilla vallitsevan hinnan perusteella.

19 Kantaja ilmoitti 9.6.1992 lähettämällään teleksillä, että taloudellinen tilanne huomioon ottaen sillä ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin hyväksyä UCPI:n kanta. Se kuitenkin korosti, että se pitää tulevaa maksua ennakkomaksuna. Se ilmoitti saattavansa kysymyksen alun perin sovitun hinnan ja eteläafrikkalaisen hinnan perusteella lasketun summan välisestä erosta välimiesmenettelyyn.

20 Seuraavana päivänä UCPI vastasi kantajalle, että vastaaja ei suostu antamaan osittaista maksua koskevaa määräystä, jos kysymys kauppahinnasta saatetaan välimiesmenettelyyn, ja että vastaaja maksaa vain, jos asia katsotaan loppuun käsitellyksi. UCPI ilmoitti, että sen mielestä kantajalla oli kaksi mahdollisuutta; joko sopia riita tekemällä sopimus hinnan alentamisesta tai saattaa asia välittömästi välimiesmenettelyyn.

21 Kantaja ja UCPI tekivät 17.7.1992 sopimuksen, joka koski tavaran vastaanottamista, hinnan alentamista Etelä-Afrikan markkinoilla voimassa olevan hinnan perusteella 12 000 BEF:iin tonnilta, sekä sitä, että asiaa ei saateta välimiesmenettelyyn (jäljempänä sopimus).

Oikeudenkäyntimenettely

22 Kantaja nosti esillä olevan kanteen EY:n perustamissopimuksen 215 artiklan 2 kohdan perusteella yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 20.4.1994 jätetyllä kannekirjelmällä.

23 Esittelevä tuomari oli määrätty viidenteen jaostoon, jonka käsiteltäväksi asia siten annettiin.

24 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ilman edeltäviä asian selvittämistoimia. Se kuitenkin kehotti prosessinjohtotoimena asianosaisia vastaamaan kirjallisesti tiettyihin kysymyksiin ennen istuntoa ja esittämään tiettyjä asiakirjoja.

25 Asianosaisten lausumat ja heidän vastauksensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 7.5.1996 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

26 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— velvoittaa vastaajan maksamaan kantajalle vahingonkorvauksena 14 797 706 BEF ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräämine viivästyskorkoineen tai muun määrän — jopa suuremmankin — jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrittelee ex aequo et bono tai jonka asiantuntija määrittelee, ja

— velvoittaa vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

27 Vastaaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen, ja

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Lyhennelmä asianosaisten kanneperusteista ja väitteistä

28 Kantaja moittii komissiota siitä, että se oli antanut luvan vain siihen, että hankintasopimuksen kokonaisarvosta maksetaan 92,49 prosenttia, vaikka kantaja oli noudattanut kaikkia kyseisen hankintasopimuksen ehtoja.

29 Kantajan mukaan vastaaja oli toiminut lainvastaisesti ensinnäkin, koska se ei ollut estänyt Cifeliä käyttämästä tavaraa edes sitä ennen, kun kantajan sopimuspuoli UCPI oli sen vastaanottanut ja ennen omistusoikeuden siirtoa, ja toiseksi, koska se oli toiminut aktiivisesti, kun se pyysi kokeita ja analyysejä koskevia todistuksia ja rautatiekuljetuksia koskevia rahtikirjoja, joiden esittämistä sopimuksessa ei edellytetty, sekä "bona fide" asiakirjaa, jonka laatua ei koskaan yksilöity, ja kolmanneksi, koska se oli katsonut perusteettomasti, että rahoitusta koskevat edellytykset eivät olleet täyttyneet, kiinnittämättä huomiota Brysselin kauppakamarin antamaan alkuperätodistukseen.

30 Viimeksi mainitun seikan osalta kantaja väittää, että alkuperätodistus osoittaa riittävästi tavaran alkuperän, koska kauppakamarit antavat tällaisia todistuksia vain, kun alkuperästä esitetään näyttöä. Toisin kuin Cifelin esittämät asiakirjat, jotka vahvistivat kantajan epäilyjä toimitetun tavaran alkuperästä, alkuperätodistuksessa, joka oli toimitettu oikeaksi todistettuna alkuperäiskappaleena, kuvailtiin yksityiskohtaisesti tavaraa, josta todistus oli annettu. Cifelin toimittamat asiakirjat olivat sitä vastoin heikosti luettavissa olevia, oikeaksi todistamattomia jäljennöksiä todis-

tuksista, jotka koskivat sellaista terästä koskevaa valutestiä, jota parhaillaan käytetään Mosambikissa. Näiden kahdeksan kuukautta tavaran toimittamisen jälkeen laadittujen asiakirjojen perusteella ei voida päätellä, että ne koskisivat sellaista terästä, jota toimitettu tavaraerä sisälsi.

31 Kantaja väittää kärsineensä vahingon, jonka määrä vastaa hankintasopimuksen alkuperäisen arvon ja kantajan lopulta saaman kauppahinnan (9 668 253 BEF) välistä eroa, johon lisätään rahoituskulut (5 129 453 BEF), jotka kantaja väittää joutuneensa maksamaan sen vuoksi, että vastaaja oli kieltäytynyt maksamasta alun perin sovittua hintaa eli yhteensä 14 797 706 BEF kokonaisuudessaan.

32 Vahinko johtuu kantajan mukaan siitä, että vastaaja on katsonut, että hankintasopimuksen rahoittamisen edellytykset eivät ole kokonaisuudessaan täyttyneet ja että maksettava hinta on syytä laskea Etelä-Afrikan markkinoilla vallitsevien hintojen perusteella.

33 Muistutettuaan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, jonka mukaan EKR:n rahoittamat hankintasopimukset ovat kansallisia hankintasopimuksia, joiden kanssa komissiolla ei ole mitään tekemistä, vastaaja katsoo, että kanne on epäjohdonmukainen, koska sen tarkoituksena on vedota vastaajan sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen kantajan syyttäessä vastaajaa sopimusehtojen yksipuolisesta muuttamisesta.

34 Vastaaja katsoo lisäksi, että mikään sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymisen edellytyksistä ei ole täyttynyt.

35 Vastaaja väittää, ettei se ole toiminut lainvastaisesti. Sillä on toisaalta UCPI:n 20.6.1991 Cifeliltä saaman kirjeen sisällön ja RIH:n 2.8.1991 lähettämän teleksin vuoksi, sekä toisaalta sen vuoksi, kuten vastaaja istunnossa totesi, että SGS:n laati-

missa tarkastustodistuksissa viitattiin Etelä-Afrikassa tehtyihin tarkastuksiin, oikeutetusti ollut vakavia epäilyksiä sen suhteen, onko toimitettu tavara peräisin yhteisöstä. Vastaaja on esittänyt kantajalle tältä osin useita vaatimuksia, jotta kantaja esittäisi asiakirjat, jotka todistavat selvästi, että toimitetut tavarat ovat peräisin yhteisöstä. Vastaaja toteaa, että kantaja ei kuitenkaan ole esittänyt tällaisia asiakirjoja eikä sopimusasiakirjojen erityismääräysten IX.5 artiklassa tarkoitettua kertomusta lastaamista ennen tehdystä tarkastuksesta. Siten kantajan on näytettävä toteen, että tavarat ovat peräisin yhteisöstä.

36 Vastaaja epäilee kantajan esittämän alkuperätodistuksen uskottavuutta, koska sen on antanut Brysselin kauppakamari Luganon kauppakamarin antaman todistuksen perusteella usean kuukauden kuluttua riidanalaisten tavaroiden toimittamisesta, eikä Brysselin kauppakamari ole kyennyt suorittamaan mahdollisia tarkastuksia paikan päällä Italiassa.

37 Vastaaja korostaa lopuksi, että kantaja ei ole kyennyt antamaan sille tietoja riidanalaisen tavaran matkareitistä eikä edes sitä kuljettaneen aluksen nimestä eikä esittämään tositteita, joiden perusteella alkuperätodistukset oli annettu, vaikka se olisi helposti voinut ainakin lieventää niitä epäilyksiä, joiden mukaan sillä on sopimussuhteita eteläafrikkalaisten Iscor- ja John Palmer Steel -yhtiöiden kanssa.

38 Vedoten yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 126/83, STS v. komissio, 10.7.1984 antamaan tuomioon (Kok. 1984, s. 2769) ja asiassa 118/83, CMC ym. v. komissio, 10.7.1985 antamaan tuomioon (Kok. 1985, s. 2325) vastaaja katsoo, että sillä oli perusteltu syy selvittää, olivatko rahoituksen saamiselle asetetut ja etenkin tavaran alkuperää koskevat edellytykset täyttyneet, pyytämällä lisätietoja tavaran alkuperästä niiden epäilysten lieventämiseksi, jotka johtuivat vastaajan hallussa olevien asiakirjojen ristiriitaisuuksista.

39 Vastaaja kiistää kantajan kärsineen mitään vahinkoa. Hankintasopimuksen alkuperäisen hinnan ja kantajan todella saaman kauppahinnan välinen ero oli vain seurausta sopimuksesta, joka koski tavaran hinnan alentamista ja riidan välimiesmenettelyyn viemisestä luopumista ja jonka kantaja ja UCPI olivat vapaasta tahdostaan tehneet 17.7.1992. Vastaaja kiistää samoin kaiken rahoituskuluihin liittyvän vahingon, koska vastaaja maksoi tämän sopimuksen johdosta kauppahinnan määräajassa.

40 Vastaaja kiistää myöskin lainvastaisen menettelyn ja väitetyn vahingon välisen syyyhteyden. Alkuperäisen ja lopullisen hinnan ero ei johdu niinkään vastaajan toiminnasta kuin UCPI:n ja kantajan välillä 17.7.1992 tehdystä sopimuksesta. Riidanalaiset rahoituskulut eivät myöskään johdu vastaajasta, koska sillä oli hankintasopimuksen 8 artiklan 2 kohdan mukaan velvollisuus odottaa UCPI:n lupaa kauppahinnan maksamiseen. Vastuu vahingon tästä osasta kuului kantajalle, joka oli vuosina 1991 ja 1992 aikaillut, sen sijaan että olisi toimittanut todisteet siitä, että tavara on peräisin yhteisöstä.

41 Kantaja toteaa vastauksessaan, että sen UCPI:n kanssa 17.7.1992 tekemällä sopimuksella on vaikutuksia vain sopimuspuolten välisessä suhteessa ja että sopimuksella ei ole mitään tekemistä mahdollisen sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan kanteen kanssa. Kantaja korostaa, että juuri vastaaja ehdotti sitä, että hinnan perusteeksi otetaan Etelä-Afrikassa vallitseva hinta. Kantajan oli pakko tehdä sopimus, koska se tarvitsi likvidejä varoja, ja todellisuudessa se saattoi valita joko hinnan alennuksen tai sen, ettei se saa lainkaan maksua lähitulevaisuudessa.

42 Vastaajan mukaan kantaja on tehnyt tavaran hinnan alentamista koskevan sopimuksen joko vapaasta tahdostaan, joten se ei voi väittää kärsineensä vahinkoa, tai kantaja on ollut pakotettu allekirjoittamaan sopimus, missä tapauksessa kantajan olisi pitänyt riitauttaa sopimus, mitä kantaja ei ole tehnyt.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

43 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa aluksi, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EKR:n välityksellä rahoitetut hankintasopimukset ovat kansallisia hankintasopimuksia ja vain AKT-valtiot ovat vastuussa niiden valmistelusta, niitä koskevista neuvotteluista ja niiden tekemisestä. Tarjouksen tehneillä yrityksillä tai kyseisen tarjouskilpailun voittaneilla yrityksillä ei puolestaan ole mitään tekemistä komission ja AKT-valtioiden kahdenvälisten suhteiden kanssa tässä asiassa (em. asia STS v. komissio, tuomion 18 kohta; em. asia CMC ym. v. komissio, tuomion 28 kohta; asia C-257/90, Italsolar v. komissio, tuomio 14.1.1993, Kok. 1993, s. I-9, 22 kohta; asia T-451/93, San Marco v. komissio, tuomio 16.11.1994, Kok. 1994, s. II-1061, 42 kohta).

44 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa seuraavaksi, että yhteisön vastuun syntyminen edellyttää kantajan näyttävän toteen kyseisen toimielimen moititun toiminnan yhteisön oikeuden vastaisuuden ja sen, että vahinko on todellisuudessa syntynyt ja että toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (yhdistetyt asiat 197/80, 198/80, 199/80, 200/80, 243/80, 245/80 ja 247/80, Ludwigshafener Walzmühle ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 17.12.1981, Kok. 1981, s. 3211, 18 kohta; em. asia Italsolar v. komissio, tuomion 33 kohta; yhdistetyt asiat T-481/93 ja T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens ym. v. komissio, tuomio 13.12.1995, 80 kohta, Kok. 1995, s. II-2941).

45 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa lopuksi, että komissiolla ei ole pelkästään oikeus vaan myös velvollisuus varmistaa aina ennen maksun suorittamista yhteisöjen varoista, että tällaisille maksuille asetetut edellytykset ovat todella täyttyneet (em. asia CMC v. komissio, tuomion 44 kohta). Tämän vuoksi komissiolla on nimenomaisesti velvollisuus kerätä tarpeellisia tietoja sen varmistamiseksi, että EKR:n varoja käytetään taloudellisesti (em. asia CMC v. komissio, tuomion 47 kohta; asia C-370/89, SGEEM ja Etroy v. EIP, tuomio 25.5.1993, Kok. 1993, s. I-2583, 31 kohta), ja kieltäytyä hyväksymästä sille esitettyjä laskuja silloin, kun sillä on painavia syitä epäillä, että niitä edellytyksiä, jotka on asetettu yhteisön osallistumiselle rahoitukseen, ei ole noudatettu (em. asia San Marco v. komissio, tuomion 50 kohta).

46 Näiden seikkojen valossa on tutkittava, onko vastaaja syyllistynyt lainvastaiseen tai virheelliseen toimintaan.

47 Vastaajalla oli esillä olevassa asiassa velvollisuus varmistaa sen rahoitukseen osallistumiselle asetetun edellytyksen noudattaminen, jonka mukaan toimitetun tavaran oli oltava peräisin yhteisöstä tai jostakin AKT-valtiosta.

48 Kantaja ei voi moittia vastaajaa siitä, ettei se ole estänyt tavaran käyttämistä ennen sen vastaanottamista ja sitä koskevan omistusoikeuden siirtoa. Koska EKR:n rahoittamat hankintasopimukset ovat kansallisia hankintasopimuksia, jonka sopimuspuolia ovat vain AKT-valtio ja yrittäjä, vastaajalla ei ollut mitään velvollisuutta puuttua näihin kokonaan sopimuksenvaraisiin kysymyksiin.

49 Kantaja ei voi myöskään moittia vastaajaa siitä, että huolimatta Brysselin kauppakamarin antamasta alkuperätodistuksesta, jonka mukaan tavara on peräisin Italiasta ja on siten peräisin yhteisöstä, vastaaja on epäillyt sitä, täyttääkö tavara vaaditut alkuperää koskevat edellytykset. Cifelin UCPI:lle lähettämästä teleksistä käy ilmi, että toimitettua tavaraa seuranneiden asiakirjojen mukaan tavara oli peräisin eteläafrikkalaisesta yhtiöstä. Kantaja ei ole kiistänyt sitä, että tavaran tarkastusta koskevia asiakirjoja ei ollut toimitettu ennen tavaran lähettämistä ja että niissä viitattiin eteläafrikkalaisen yhtiön tekemiin tarkastuksiin. Sitä paitsi tavara saapui Mosambikiin juuri Etelä-Afrikasta. Etelä-Afrikan tasavalta ei kuitenkaan ole allekirjoittanut kolmatta Lomèn yleissopimusta.

50 Koska tarjouskilpailun voittaja on velvollinen todistamaan tavaran alkuperän, vastaajalla oli edellä mainitut seikat huomioon ottaen täysi oikeus vaatia alkuperätodistusta tukevia asiakirjoja tai lisätietoja. On todettava, että kantaja ei ole esittänyt seikkoja, joiden perusteella voitaisiin varmuudella määritellä toimitetun tavaran yhteisön alkuperä. Kantaja ei ole kyennyt toimittamaan edes tositteita, joiden perusteella Luganon kauppakamari oli antanut sen alkuperätodistuksen, jota Brys-

selin kauppakamari puolestaan käytti antamansa todistuksen perusteena. Vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kirjalliseen kysymykseen kantaja tyytyi esittämään epätäydellisen jäljennöksen remburssista, johon ei sisältynyt mitään tietoja kaupan kohteena olevan tavaran alkuperästä, ja italialaisen kuljetusyhtiön päiväämättömän kirjeen, jossa vahvistettiin, että kantaja tunnetaan vientitoiminnan harjoittajana, tavaralähetysten vastaanottajana, toimeksiantajana tai takaajana erityisesti teräsalan liiketoimissa ja että Jadroplov on kuljettanut näitä tavaroita syksyn 1989 ja kesän 1991 välisenä aikana, sekä sellaisia otteita Lloydsin rekisteristä, jotka koskevat Africa-nimisiä aluksia; tämä nimi esiintyy vientiluvassa. Kantaja ei missään tapauksessa voi vedota "bona fide" asiakirjan käsitteen epämääräisyyteen, koska se ei ole esittänyt mitään seikkaa, joka tukisi sen esittämää alkuperätodistusta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi edelleen, että kantajalle on annettu runsaasti tietoa siitä, millaisia todisteita se on velvollinen esittämään (ks. edellä 13 ja 14 kohta).

51 Tästä seuraa, että vastaaja on voinut perustellusti päätellä, että tavaran alkuperään liittyvä rahoitukselle asetettu edellytys ei esillä olevassa asiassa ole täyttynyt.

52 Kantaja ei voi myöskään perustellusti moittia vastaajaa siitä, että se on toiminut aktiivisesti, kun se pyysi asiakirjoja, joiden esittämistä sopimuksessa ei edellytetty. Vastaaja on ilmoittanut Mosambikin viranomaisille vain omasta kannastaan sekä niistä mahdollisuuksista, joita näillä viranomaisilla oli. Näin tehdessään kantaja ei ole mitenkään loukannut Mosambikin kansantasavallan suvereniteettia. Vastaajan kantajalle 25.11.1991 lähettämästä kirjeestä (ks. edellä 16 kohta) ja vastaajan Mosambikissa olevalle edustustolleen lähettämästä telekopiosta (ks. edellä 18 kohta) käy edelleen ilmi, että Mosambikin hallitus on käyttänyt edelleen päätösvaltaa asiassa.

53 Kantaja ei siten ole näyttänyt toteen, että vastaaja on puuttunut lainvastaisesti tai virheellisesti Mosambikin kansantasavallan ja kantajan välisiin suhteisiin.

54 Tästä seuraa, että kantaja ei ole osoittanut vastaajan syyllistyneen mihinkään lainvastaiseen tai virheelliseen toimintaan.

55 Lisäksi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vahingon on oltava riittävän välitön seuraus moititusta toiminnasta (yhdistetyt asiat 64/76 ja 113/76, 167/78 ja 239/78, 27/79, 28/79 ja 45/79, Dumortier frères ym. v. neuvosto, tuomio 4.10.1979, Kok. 1979, s. 3091, 21 kohta; ks. myös EHTY:n perustamissopimuksen 40 artiklaa, jota voidaan vastaavan sanamuodon perusteella soveltaa tähän asiaan: yhdistetyt asiat C-363/88 ja C-364/88, Finsider ym. v. komissio, tuomio 30.1.1992, Kok. 1992, s. I-359, 25 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö).

56 Eri asiakirjoista ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyistä keskusteluista kuitenkin ilmenee, että se vahinko, johon kantaja vetoaa, johtuu ensisijaisesti seuraavasta kahdesta seikasta: toisaalta siitä, että Mosambikin kansantasavalta kieltäytyi lopulta maksamasta sovittua hintaa kokonaisuudessaan, ja toisaalta tätä seuranneesta 17.7.1992 tehdystä sopimuksesta, jonka mukaan alun perin sovittua hintaa alennettiin ja välimiesmenettelystä luovuttiin.

57 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tältä osin, että vaikka vastaaja on kyennyt vaikuttamaan välillisesti Mosambikin hallituksen toimintaan ehdottamalla sille edellä mainitun sopimuksen tekemistä, on kuitenkin selvää, ettei kantaja ole näyttänyt toteen, että se itse tai sen sopimuspuoli olisi ollut pakotettu sopimuksen tekemiseen. Sitä paitsi tämän sopimuksen allekirjoittamisen sijaan kantaja olisi voinut, kuten UCPI tälle ehdotti (ks. edellä 20 kohta), viedä asian välimiesmenettelyyn riidan ratkaisemiseksi. Siitä, että likvidien varojen kiireellisen tarpeen vuoksi kantaja päätti olla viemättä asiaa tällaiseen menettelyyn, ei voi seurata, että vastaaja olisi vastuussa vahingosta, sillä vastaajalla ei ole mitään tekemistä esitetyn syyn kanssa.

58 On lisäksi syytä muistuttaa, että yhteisöjen tuomioistuin on katsonut tuomiossaan, että milloin valtion, joka tekee EKR:n rahoittaman hankinnan, ja tarjouskilpailun voittajan välisestä sopimusriidasta ei ole tehty aiemmin sovintoa tai sitä ei ole

ratkaistu välimiesmenettelyssä, tarjouskilpailun voittajan on mahdotonta osoittaa, että komission toiminnasta on aiheutunut hänelle vahinkoa, joka on erillinen siitä vahingosta, josta hänen on vaadittava asianmukaisella tavalla korvausta hankintayksikkönä olevalta valtiolta (asia 33/82, Murri frères v. komissio, tuomio 19.9.1985, Kok. 1985, s. 2759, 38 kohta).

59 Kantaja vaatii tässä asiassa sellaisen vahingon korvaamista, joka vastaa täsmälleen sitä hinnanalennusta, jonka kantaja on myöntänyt UCPI:lle tämän kanssa 17.7.1992 tekemässään sopimuksessa, korotettuna niillä rahoituskuluilla, jotka kantajalle on aiheutunut tämän sopimuksen johdosta. Koska kantaja ei ole asianmukaisin oikeuskeinoin riitauttanut tätä sopimusta ja Mosambikin hallituksen kieltäytymistä alun perin sovitun hinnan maksamisesta kokonaisuudessaan, kantaja ei kykene osoittamaan, että vastaajan toiminta olisi aiheuttanut sille vahinkoa, joka on erillinen siitä vahingosta, josta hänen on vaadittava korvausta tältä valtiolta.

60 Tästä syystä kantaja ei ole myöskään osoittanut, että vastaajan moititun toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys.

61 Edellä esitetystä seuraa, että kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

62 Työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli sitä vaatii. Koska kantaja on hävinnyt asian, se on vastaajan vaatimusten mukaisesti velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kanne hylätään.

2) Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Schintgen García-Valdecasas Azizi

Julistettiin Luxemburgissa 11 päivänä heinäkuuta 1996.

H. Jung R. Schintgen

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja